

Nieuwsbrief Kerken met Stip maart 2023

Diaconaal-pastorale zaken: Ikenius Antuma 06-13552954;

kerken.met.stip@gmail.com

Bestuurlijke zaken: Jan Eerbeek: 06-51362783; j.eerbeek@planet.nl

Mensen thuisbrengen in de samenleving

Als Kerken met Stip zijn we vol goede moed het jaar 2023 begonnen. Het is mooi dat we vanuit onze geloofsbeleving van betekenis kunnen zijn voor mensen die vastgelopen zijn. Met enthousiasme zijn we bezig onze werkwijze te vernieuwen om meer en beter aansluiting te vinden bij mensen die onze steun nodig hebben. Over dit alles is te lezen in deze nieuwsbrief. We beginnen en eindigen met een praktijkvoorbeeld.

Iedere week zit ik aan de telefoon met een gedetineerde ergens in het land (uiteraard met instemming van de pastores ter plaatse). Hij heeft zich voorgenomen een theologiestudie te gaan beginnen. In de gevangenis is hij gedoopt, en hij is zich steeds meer gaan verdiepen in het christelijk geloof. Hij weet er al veel van. Over allerlei thema's komen we in gesprek: bijbelverhalen, maar ook thema's zoals bidden, de vraag 'wie is God?', en ook gaat het over de praktijk van het geloof: hoe ga je met elkaar om, hoe zie je je medemens, hoe zie je jezelf? Hij vertelt over de betekenis die de kerkdiensten en de gespreksgroepen voor hem hebben, en ook dat hij meewerkt aan de voorbereiding ervan. Zelf leer ik ook veel van dit contact, vooral hoe geloofsbeleving en zingeving in de alledaagse werkelijkheid vorm krijgen en bij kunnen dragen aan perspectief.

Jan Eerbeek

Voortgaand pastoraal contact

Sinds het ontstaan in 2004 heeft Kerken met Stip als doel een voortgaand contact te bieden aan mensen die uit detentie komen en hun familie. Velen vinden tijdens de detentie steun bij het pastoraat. En ook na de detentie kan er behoefte zijn een pastoraal of een medemenselijk contact voort te zetten. Dat kan individueel contact zijn met een vrijwilliger van de kerk, maar ook door deelname aan kerkdiensten of andere activiteiten. Zo is er in de afgelopen jaren een scala aan contacten geweest van individueel contact tot en met de maaltijdgroepen zoals in de Silokerk en andere kerken.

Een bredere groep van mensen die sociaal kwetsbaar zijn

Veel mensen in de samenleving zijn door omstandigheden sociaal kwetsbaar. Ook voor hen kan een relationele verbinding met anderen van betekenis zijn. Inmiddels behoren in ons land zeer velen tot die groep. Daarom heeft het bestuur van Kerken met Stip een aantal jaren geleden besloten naast de doelgroep 'ex-gedetineerden en hun familie' die blijft bestaan, de doelgroep uit te breiden met anderen zonder een detentieachtergrond, maar die zich wel in een sociaal kwetsbare levenssituatie bevinden. Zo maken we inmiddels ook koppelingen met mensen die nooit met justitie in aanraking zijn geweest, en naar verwachting ook niet zullen komen, maar die wel een 'onderdak' vinden in of aan de randen van de kerkgemeenschap. Voor hen kan de kerk ook van grote betekenis zijn. Uiteraard kan iedere kerk zelf blijven bepalen op welke doelgroep(en) specifiek wordt ingezet.

Het scheppen van duurzame relationele verbindingen door liefdevol handelen

In de afgelopen maanden heeft het bestuur na een aantal consultaties in het land via Zoom, geformuleerd wat de kern is van het contact dat ons voor ogen staat. Kort gezegd gaat het om het scheppen van een **duurzame relationele verbinding** tussen een deelnemer en een vrijwilliger.

Deelnemers en vrijwilligers kunnen wel of geen binding met de kerk hebben.

Een deelnemer is iemand die steun zoekt bij een kerkgemeenschap; vrijwilligers zijn leden van de kerk of van buiten de kerk die een contact willen aangaan en die zo de deelnemer een steuntje in de rug willen geven. Veel mensen die zich tot ons wenden zitten in een instabiele levenssituatie die blijvend lijkt te zijn. Daarom is de focus van Kerken met Stip gericht op het tot stand brengen van **duurzame** relationele verbindingen. Uiteraard zijn ook incidentele verbindingen mogelijk, maar dat blijkt dan wel in de praktijk. De kern van het zoeken van deze verbindingen ligt in liefdevol willen handelen. De mogelijkheid van duurzaamheid in de verbindingen is ons handelsmerk. Daar willen we goed in zijn en steeds beter in worden.

Het tot stand brengen van duurzame relationele verbindingen is niet simpel. Dat blijkt uit de ervaring van de afgelopen jaren. Deelnemers die een steuntje in de rug nodig hebben zijn niet altijd in staat om het contact met een vrijwilliger ook vast te houden. Het contact verloopt, of het lijkt dat iemand er geen belang bij heeft, bijvoorbeeld door het niet nakomen van afspraken. Ook kan het zijn dat in een kerk met Stip een vrijwilliger niet kan worden gevonden omdat het verzoek om het contact te plotseling komt. Dat betekende weer, zo bleek ook uit het onderzoek van dr. Reijer de Vries en Hendrine Verkade¹, dat de contacten vooral bij de diaconaal pastor bleven. Daardoor stapelden de contacten zich op bij de diaconaal pastor, die daardoor een te grote werkbelasting kreeg in de beschikbare uren. Ook was een ervaring dat een contact gezocht werd in een plaats waar geen kerk met Stip bestaat.

Al deze ervaringen op het gebied van verbindingen brachten het bestuur tot een vernieuwde aanpak.

Kerken hebben veel in huis op het gebied van relationele verbinding

Uit het wetenschappelijk onderzoek van dr. Reijer J. de Vries en Hendrine Verkade (2021) blijkt dat het landelijk netwerk Kerken met Stip beschikt over een groot aantal intrinsiek gemotiveerde actieve kerkleden. Hun motivatie komt voort uit naastenliefde en is gericht op welzijn (herstel). En zo kunnen deze kerken een maatschappelijk verankerde bijdrage leveren aan perspectief op institutioneel, relationeel en persoonlijk niveau. Het institutionele gaat over de diaconale structuren van de kerk, het relationele betreft de geloofsmotivatie van deelnemer (als die er is) en vrijwillig(st)er, het persoonlijke gaat om het delen van geloofs- en levensvragen.

Verbeterde intake- en verwijzersprocedure

In de intakeprocedure moet duidelijk worden wat de potentiële deelnemer in of buiten de gevangenis, precies zoekt en of de kerkgemeenschap daar ook hulp bij kan bieden. De diaconaal pastor is inmiddels aan het werk met deze intakeprocedure. Ook moeten verwijzers beter geïnformeerd worden over het precieze aanbod van Kerken met Stip. Op het gebied van verwijzing is inmiddels contact met justitiepastores, sociale wijkteams van gemeenten, diverse hulpverleners op sociaal-maatschappelijk gebied, instellingspastores, straatpastores, netwerkcontacten van Kerken met Stip zoals Epafra, Gevangenzorg Nederland, Exodus, kerkelijk inloophuizen, gemeente- en parochiepastores, instellingen voor opvang en begeleiding zoals Het Passion.

Voor de verwijzers is een folder in voorbereiding.

Het maken en begeleiden van een koppeling door de diaconaal pastor

Na de intake van de deelnemer zoekt de diaconaal pastor naar een vrijwilliger. Hij kijkt of tussen de deelnemer en de vrijwilliger een klik ontstaat die tot een goede verbinding kan leiden.

¹ dr. Reijer J. de Vries en Hendrine Verkade, 'Doet u dat allemaal zelf?', onderzoek naar coördineren als sleutel tot verbinding (maart 2021)

Training van vrijwilligers

Van groot belang is het beschikbaar hebben van getrainde vrijwilligers om een duurzame relationele verbinding die steunend kan zijn, aan te kunnen gaan. In het komende jaar zullen op vier plaatsen in het land korte trainingen worden aangeboden op basis van de nieuwe werkwijze van Kerken met Stip. Deze trainingen worden gegeven door de diaconaal pastor. Daarbij wordt ook gewerkt met het Train-de-trainer concept, zodat de trainingen ook in de regio verder doorgegeven kunnen worden. Vervolgens kunnen de getrainde vrijwilligers ook door de diaconaal pastor geconsulteerd worden bij het verloop van de koppelingen die zijn aangegaan.

Relationele verbinding in verschillende vormen

In de vernieuwde werkwijze worden meerdere vormen van interpersoonlijk contact onderscheiden. In de eerste plaats kan dit een persoonlijk contact ter plaatse zijn. De deelnemer en de vrijwilliger ontmoeten elkaar persoonlijk.

Het vinden van een persoonlijk contact ter plaatse is niet altijd mogelijk, als er geen vrijwilliger beschikbaar is. In de tweede plaats kan daarom ook een correspondentiecontact worden aangeboden. Dat maakt de range groter, omdat dan ook iemand buiten de woonplaats ingeschakeld kan worden. Kerk met Stip Naaldwijk heeft daar al ervaring mee opgedaan. Na een themadienst over het werk van Kerken met Stip zijn door gemeenteleden 20 kaarten verstuurd met een klein klavertje vier als symbool erbij, om een goed nieuwjaar toe te wensen aan deelnemers van Kerken met Stip door het hele land. Daarop kwamen allerlei reacties binnen. Een deelnemer liet weten: 'Wel leuk. Het was de enige kerstkaart die ik kreeg'. En een ander zei: 'Het oogje in het bedeltje had wel wat groter gemogen!'

In de derde plaats kan een telefonisch contact worden aangeboden. Ook dat maakt een breder bereik mogelijk. Indien een telefonisch contact wordt aangeboden kan de vrijwilliger van landelijk Kerken met Stip een prepaid mobiele telefoon krijgen om niet zijn/haar persoonlijke nummer te hoeven geven.

Al deze drie contactvormen zijn gericht op het tot stand brengen van een duurzame relationele verbinding. Ook kan in beperkte mate in voorkomende gevallen praktische steun worden gegeven, zoals hulp bij een bezoek aan een instelling, of het plannen en samen ondernemen van een uitstapje. Het doel van de verbinding is het bieden van aandacht, mentale versterking, een goed en betrouwbaar contact, het delen van bestaansvragen. De ervaring leert dat dat bij kan dragen tot stabilisatie en normalisatie van het leven, omdat het contact plaatsvindt in de dagelijkse levenssituatie en heel persoonlijk is van karakter.

Inbedding in landelijke coöperatieve My Home Community

Om de koppeling niet alleen interpersoonlijk te maken, maar ook in te bedden in een breder verband, heeft het bestuur besloten een landelijke coöperatieve community in het leven te roepen. Deze community heeft de naam My Home. Die naam My Home geeft aan waar het om gaat, namelijk een steuntje in de rug te bieden om gelukkig te wonen in het eigen huis. Het eigen huis is de basis onder je bestaan. De community wil eraan bijdragen dat mensen zich thuis kunnen voelen. In dat woord 'thuis' klinken verschillende lagen mee. Het kan gaan om je thuis voelen in de eigen woning, maar ook dieper: je thuis voelen in je eigen leven, een diepere grond onder je bestaan voelen, je thuis voelen bij God. En vooral ook: je thuis voelen in verbinding met iemand anders en met anderen. De community is een coöperatie en dat betekent dat er wederkerigheid wordt gezocht in de communicatie tussen de deelnemer en de vrijwilliger. Er is geen sprake van eenrichtingsverkeer, maar het gaat om samenredzaamheid. Deelnemers kunnen ook iets voor de vrijwilligers gaan betekenen als dat mogelijk is. Het contact kan het leven voor beiden lichter maken.

Zo wil Kerken met Stip door deze community mensen thuisbrengen of zich thuis laten voelen in de samenleving. Dat gebeurt meestal in een één op één contact. Alle deelnemers en vrijwilligers worden (uiteraard alleen met hun instemming) ook opgenomen in de community. Daar hebben deelnemers en vrijwilligers geen contact met elkaar en gegevens worden niet onderling gedeeld, maar ze vormen wel samen een community. Zo is er een één op één contact dat ingebed is in een groter geheel.

Om deze gezamenlijke community ook inhoud te geven verschijnt maandelijks de landelijke Goed Nieuwsbrief. Wilt u de Goed Nieuwsbrief ook ontvangen, kunt u dat doorgeven aan Ikenius Antuma via kerken.met.stip@gmail.com

Landelijke Community geïnspireerd op de principes van een plaatselijke My Home coöperatie

De landelijke My Home Community is opgesteld naar de principes van de plaatselijke My Home coöperatie zoals die in Borger-Odoorn met steun van Kerken met Stip is ontwikkeld. Het My Home project is daar zeer succesvol en heeft inmiddels 31 deelnemers en vrijwilligers.

De My Home aanpak is ontworpen door ds. Jan Eerbeek, voorzitter van de Vereniging Kerken met Stip en ontwikkeld door de diaconie van de PKN in Borger.² My Home Borger-Odoorn is een coöperatie van deelnemers en vrijwilligers. De vrijwilliger en de deelnemer hebben iedere week contact bij de deelnemer thuis. Het kost maar een uurtje in de week. Een deelnemer wordt door een verwijzer aangemeld en de coördinator kijkt of een match gemaakt kan worden tussen een deelnemer en een vrijwilliger. Het doel van het contact is zoals boven beschreven.

De coöperatie is verankerd in de diaconie van de PKN in Borger. Dit om de ambitie van een duurzame verbinding tussen een deelnemer en een vrijwilliger waar te kunnen maken door te blijven zorgen voor voldoende vrijwilligers.

My Home is een publiek-privaat samenwerkingsverband geworden tussen de kerk en de burgerlijke gemeente. De deelnemers en de vrijwilligers zijn enthousiast over het contact.

Ook het sociaal wijkteam dat deelnemers naar My Home verwijst ziet concrete resultaten. Zij rapporteren: 'Wij zien getrainde vrijwilligers die met veel bevoegdheid, doorzettings- en inlevingsvermogen bij mensen komen (...) en er wordt minder beroep gedaan op het sociaal team, de WMO, de ZWV en de WLZ.'

Informatie over My Home Borger is te vinden op www.myhome-borger.nl

De community komt inmiddels al van de grond

De community functioneert inmiddels als een pilot die nog verder ontwikkeld kan worden. Het mooie van deze community is dat ook gedetineerden of andere mensen die in een instelling verblijven, al lid gaan worden van deze community. Zo zijn er al vier gedetineerden met een lange gevangenisstraf die mee zijn gaan doen. Dat heeft in verband met een detentie als voordeel dat al vroeger in de detentie een contact kan worden opgebouwd, waarop na de detentie voortgebouwd kan worden. En het heeft als voordeel dat bijvoorbeeld een gemeentelid in plaats X kan gaan corresponderen of telefoneren met een deelnemer in plaats Y. Daarmee wordt ook het vrijwilligerspotentieel enorm uitgebreid en komen ook ouderen met veel levenservaring die minder mobiel zijn in beeld om mee te doen als vrijwilliger.

Ook de landelijke kerken doen mee

De nieuwe werkwijze van Kerken met Stip wordt mogelijk gemaakt door een grote financiële bijdrage van Kerk in Actie van de PKN. Ook zijn vertegenwoordigers van de rooms-katholieke kerkgemeenschap bij de ontwikkeling betrokken. Ook zoeken we verbinding met evangelische kerken. Zo hopen we in een landelijk en plaatselijke inzet effectief mensen thuis te brengen in de samenleving en daarbij gebruik maken van wat kerken in huis hebben.

Symposium en ontmoetingsdag

Ten slotte melden wij u nog dat wij over de nieuwe aanpak een landelijk symposium in voorbereiding hebben in juni, samen met Kerk in Actie en vertegenwoordigers van de rooms-katholieke kerkgemeenschap. In het najaar zullen we onze landelijke Ontmoetingsdag organiseren. Uiteraard houden wij u van de ontwikkelingen op de hoogte.

² Het My Home project is beschreven in: Jan Eerbeek, Mensenland als horizon (2021)

Diaconaal pastor is enthousiast bezig

Op 18 december j.l. is Ikenius Antuma in een overvolle Koepelkerk in Arnhem als diaconaal pastor bevestigd en uitgezonden. Hij is enthousiast en druk bezig de nieuwe werkwijze in zijn koppelingswerk toe te passen. Zo heeft hij iemand in een uitzichtloze positie als deelnemer gekoppeld aan een vrijwilliger. Het doel van die koppeling is het opbouwen van verbinding in een relatie van vertrouwen. Verbinding met de vrijwilliger en verbinding ook met de instellingen waar de deelnemer een heel grote afstand op voelt. Ikenius volgt dit proces op de voet. Ook krijgt hij steeds meer verwijzingen binnen.

Verder werkt Ikenius in de praktijk al met de vernieuwde intakeprocedure die meer zicht geeft op waar de deelnemer behoefte aan heeft.

Een bredere groep mensen die sociaal kwetsbaar zijn

Al een jaar heb ik vanuit Kerken met Stip zeer regelmatig telefonisch contact met iemand die helemaal vastgelopen is. Hij is midden zestig en alleen op de wereld. Midden in een flat woont hij alleen, en hij beleeft zichzelf ook als aan zichzelf alleen overgeleverd. Wel de nodige hulpverleners, maar geen persoonlijke contacten met wie je het leven kunt delen. Leuke dingen doen. Samen praten over een boek. Naar een vereniging. Zeer beperkte financiële middelen, dus uitgaan is er ook al niet bij. En bij dit alles een wirwar van ingewikkeldheden in een complexe samenleving. We hebben inmiddels een niet meer weg te denken contact opgebouwd, maar door de afstand is het wel alleen maar telefonisch. Daarom ter plaatse twee vrijwilligers gezocht: een pastor en een gemeentelid. Mensen die hem opzoeken en zo nu en dan ook iets van praktische steun verlenen. En bij één van hen thuis uitgenodigd aan de kerstmaaltijd.

Jan Eerbeek

Mensen thuisbrengen in de samenleving

Mensen thuisbrengen in de samenleving. En als ze zich niet thuis voelen: meehelpen dat gevoel wel een beetje op te roepen. Het is de basis voor een stabiel leven. En ook de basis voor herstel als er geen stabiliteit is. Uiteraard in aanvulling op en in samenwerking met de professionele hulpverlening. Dat is een mooie roeping en het geeft jezelf ook zin in je bestaan. Mensen hebben mensen nodig. Daar mogen we met dat grote verband van Kerken met Stip aan meewerken. Op bezoek. Met de pen. Of met de telefoon.

Reageren? Graag!

Wij ontvangen graag reacties op deze nieuwsbrief met onze nieuwe aanpak. We zoeken naar mogelijkheden om fysiek of via Zoom daarover in gesprek te gaan.

Het bestuur van Kerken met Stip